

GEMEENTELEVEN

Protestantse Gemeente
Grave

nr. 49 kerst 2023

MITRA

Fullservice Slijterij met een
breed assortiment aan
gedistilleerd en wijn.
Gespecialiseerd in Whisky
en speciaalbier

Mitra Slijterij Vermeulen - Hoofschestraat 18 - 5361EV Grave

VAN ZWAM *b.v.*
glas- en schilderwerken

Kooikersweg 1 • Postbus 89, 5360 AB Grave • T 0486-421333 • F 0486-421300

D
A
M
E
S
&
H
E
R
E
N

Kapsalon Riët

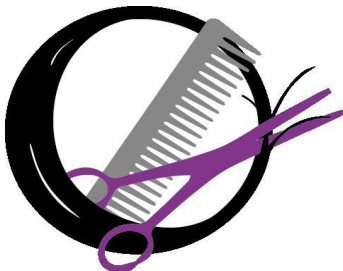
Essinklaan 66 5361 JT Grave

T. 0486 475 641

VANDEMOSS
ASSURANTIËN

REGIOBANK GRAVE

Jean-paul
kapperskunst

Dames- & Herenkapsalon

Kerkdiensten

- 03-12-2023** : **Ds. Baars, Ewijk**
Bijzonderheid : **1^e Advent**
Collecte : Kinderfonds Mamas
Organist : Dhr. K. de Wee
- 10-12-2023** : **Mw. Ds. S. Lerrick, Grave**
Bijzonderheid : **2^e Advent**
 : **Heilig Avondmaal**
Collecte : De Herberg Oosterbeek
Organist : Dhr. K. de Wee
- 17-12-2023** : **Ds. Van der Velden, Ede**
Bijzonderheid : **3^e Advent**
Collecte : Edukans
Organist : Mw. G. Westervelt
- 24-12-2023** : **Ds. De Koeijer, Heerewaarden**
Bijzonderheid : **Kerstavonddienst**
Aanvang : **20.00 uur**
Collecte : Ikusasa
Organist : Dhr. H. Vromans
- 25-12-2023** : **Mw. Ds. S. Lerrick, Grave**
Bijzonderheid : **1^e Kerstdag**
Collecte : Kerk in Actie Kinderen in de knel
Organist : Dhr. K. de Wee
- 31-12-2023** : **Oecumenische Oudejaars Vesper**
Aanvang : **19.00 uur**
Organist : Dhr. K. de Wee
Pianist : Mw. C. Uijtdewilligen
M.m.v. : Gelegenheidskoor o.l.v. mw. U. Krawczyk
- 07-01-2024** : **Mw. Ds. S. Lerrick, Grave**
Collecte : Leger des Heils
Organist : Dhr. H. Vromans
- 14-01-2024** : **Mw. Ds. van de Berg, Nieuw-Bergen**
Collecte : Epafraas
Organist : Mw. G. Westervelt

21-01-2024 : **Ds. van der Velden, Ede**
Collecte : Eigen Diaconie
Organist : Dhr. H. Out

28-01-2024 : **Ds. De Koeijer, Heerewaarden**
Collecte : De Hezenberg
Organist : Dhr. K. de Wee

**N.B. Op zondag 24 en 31 december is er géén ochtenddienst.
Op zondag 24 december is er om 20.00 uur een
Kerstavonddienst, op zondag 31 december is er om 19.00 uur
een oecumenische vesperviering.**

Alle Kerkdiensten beginnen om 10.00 uur tenzij anders is vermeld.
Indien u gebruik wilt maken van vervoer, kunt u op de avond voor
de dag dat het nodig is, contact opnemen met Liesbeth van Rhijn:
0486-420563. Bij afwezigheid van Liesbeth van Rhijn kunt u contact
opnemen met Jan Hoiting: 06-55 55 63 29.

Ga mee op avontuur naar de pasgeboren koning!

Met kerst vieren we de geboorte van Jezus, een heel bijzonder kind dat kraamvisite krijgt uit onverwachte hoek: herders en wijzen. Al met al een lieflijk tafereel. Maar het kerstverhaal heeft ook een hele avontuurlijke kant. In het evangelie van Mattheus wordt het wereldtoneel geschetst rond de geboorte van Jezus. De eerste aanzet van dat wereldtoneel wordt gedaan met de introductie van de magiërs die uit het oosten in Jeruzalem aankwamen (Mattheus 2:1). Deze magiërs uit het oosten komen op staatsbezoek bij Herodes. Daar kunnen we uit afleiden dat deze magiërs een gevolg hadden; niet iedereen kan zomaar op staatsbezoek komen. De magiërs hadden naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke invloed en middelen. Dat blijkt uit de verre reis die zij kunnen maken, het staatsbezoek en hun geschenken. Magiërs uit het oosten waren vaak in dienst van de koning. Je zou deze magiërs dus kunnen zien als vertegenwoordigers van het wereldrijk in het Oosten, al vermeldt Mattheus niet waar ze precies vandaan komen.

Het is de wereld op zijn kop als de magiërs vragen: 'Waar is de pasgeboren koning van de Joden?' Zij vragen hier aan de door de Romeinen aangestelde koning van de Joden – Herodes – waar de pasgeboren koning van de Joden is. Heel begrijpelijk schrok koning Herodes hevig toen hij deze vraag hoorde. Heel begrijpelijk voelde hij zich bedreigd. Hij is toch de koning van de Joden? Stelt u zich de situatie even voor. Koning Herodes had hard gevochten om door de Romeinen aangewezen te worden als koning. Hij had vele bedreigingen voor zijn koningschap in de kiem weten te smoren. Maar deze bedreiging voor zijn positie had hij totaal niet aan zien komen. Hoe kan het dat 'de koning van de joden' niet op de hoogte is van Gods plan dat in zoveel profetieën voorzgd is, terwijl de magiërs uit het oosten het wel weten?

De magiërs hebben *zijn ster zien opgaan*. God heeft het heelal met al haar sterren laten spreken; klare taal voor de sterrenkundigen. Ze hadden, door de sterren te bestuderen, niet alleen vernomen dát de koning van de joden er is, maar ook dat hij pasgeboren is. En de magiërs zijn gekomen om hem eer te bewijzen. Hun komst is een schok voor Herodes en tegelijk een bevestiging voor de wereld; de pasgeboren koning van de Joden is koning voor iedereen. God spreekt het goede nieuws via de specifieke joodse geslachtsregisters en bijbelse profetieën, maar ook via de universele taal van het heelal, de

kosmos en al haar sterren én door middel van de komst van de ambassadeurs van de koninkrijken in het Oosten.

Jezus is niet alleen de koning van de Joden. Jezus is de koning van alle koningen. De geschenken van de magiërs - goud, wierook en mirre - zijn alle drie een koning waardig. Maar je kunt er ook de symboliek van de drievoudige bediening in zien; goud voor de koning, wierook voor de priester en mirre voor de profeet met daarbij een verwijzing naar de weg van het lijden, die deze bijzondere koning zal gaan.

Het kerstverhaal in Mattheus begint dus met een groot avontuur. Waarin Jozef en Maria snel daarna moeten vluchten naar Egypte omdat Herodes korte metten wil maken met deze pasgeboren bedreiging. De vraag die we uit dit verhaal mee kunnen nemen is: welke rol willen wijzelf vervullen ten aanzien van de komst van de Koning van de Joden, de Koning der Koningen? Voelen we ons bedreigd? Of weten we ons geroepen om op avontuur te gaan met onze geschenken om Hem de eer te geven die Hem toekomt? Met die tweede optie krijgen wijzelf ook een waardevolle rol in Gods verhaal!

Een gezellig kerstfeest toegewenst en wijsheid en Godszegen voor het nieuwe jaar.

Hartelijke groet,

Scarlett

TOELICHTING BIJ DE COLLECTES

3 december Kinderfonds Mama's

Iedereen weet dat de kinderen in Zuid-Afrika het zeer slecht hebben. De meeste kinderen worden daarom ook niet oud. Kinderfonds Mama's zorgt samen met ruim 2.000 lokale mama's voor 50.000 kinderen. Deze mama's helpen de meest kwetsbare kinderen om veilig, gezond, goed opgeleid en sociaalvaardig te worden. Ondanks het feit dat er nu al ruim 50.000 kinderen worden geholpen zijn er nog meer dan 10 miljoen kinderen in onmenselijke armoede.

10 december De Herberg Oosterbeek

De Herberg in Oosterbeek biedt tijdelijk onderdak en deskundige pastorale begeleiding aan iedereen die beschutting zoekt in de storm van de het leven. Ze zijn er voor mensen die te maken hebben met overbelasting, somberheid, verwerken van verlies, dorheid in het geloof of bijvoorbeeld spanning binnen relaties.

17 december Edukans

Edukans werkt aan grote én kleine onderwijsprojecten voor kinderen en jongeren in ontwikkelingslanden. Ze zorgen voor goed opgeleide leraren, veilige scholen, betrokken ouders en passende beroepsopleidingen. Want elk kind heeft recht op kwalitatief goed onderwijs. Onderwijs is de sleutel tot ontwikkeling en creëert kansen voor de toekomst van een kind én voor zijn of haar omgeving."

24 december Ikusasa

Stichting Ikusasa (betekent "toekomst" in Zulu) zet zich in om kansarme kinderen in Johannesburg en Soweto ondersteuning te bieden bij hun schoolopleiding, waardoor ze een beter toekomstperspectief hebben. Voor een bedrag van € 150,00 per jaar ontvangt een kind een schooluniform en leermiddelen. Het sponsorkind van onze kerk is Ziyaad. Dankzij onze steun kan Ziyaad elke dag met de schoolbus naar school; hij zit in het dansgroepje van school en het gaat goed met hem.

Naast de twee jaarlijkse collectes is er achter in de kerk het "Ikusasabusje" hier kunt u het hele jaar geld doneren aan dit mooie project.

25 december Kerk in Actie Kinderen in de knel

Veel kinderen en jongeren staan er alleen voor in het leven zonder de bescherming van volwassenen. Kerk in Actie zet zich in voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, zoals voor straatkinderen en werkende kinderen. Hun rechten moeten

nageleefd worden, zoals hun recht op onderwijs. Kerk in Actie stimuleert ook dat kinderen en jongeren een rol krijgen in de kerk.

31 december

Bij de uitgang van de oecumenische vesperviering wordt gecollecteerd voor de bestrijding van de kosten van deze dienst.

7 januari Leger des Heils

Het Leger des Heils is een internationale beweging, die menselijke nood wil lenigen zonder enige vorm van discriminatie. Zij verlenen hulp aan alcohol- en drugsverslaafden, dak- en thuisloze en veel (andere) slachtoffers van uitsluiting. Het Leger des Heils gelooft in kansen. In tweede kansen, in derde kansen en in al de kansen daarna.

14 januari Epafra

Epafra zet zich in voor Nederlanders die vast zitten in buitenlandse gevangenissen. Vanuit hun overtuiging dat ieder mens waardevol is, laten zij niemand zitten. Epafra biedt de gedetineerden geestelijke steun en praktische hulp. Menselijk contact is waardevol; niet alleen voor de gedetineerden maar ook voor familie en vrienden. Ook aan hen biedt Epafra steun.

21 januari Eigen diaconie

De diaconie van onze kerk betaalt onder meer de bos bloemen, die elke zondag met een groet vanuit ons aan iemand bezorgd wordt. Ook bekostigt de diaconie de Paas- en Kerstpresentjes voor de ouderen van onze gemeente en draagt ze bij in de kosten van het pastoraat. Verder wil de diaconie mensen plaatselijk helpen, die door bijvoorbeeld hoge kosten van wonen en energieverbruik in de knel komen.

28 januari De Hezenberg

Het doel van Hezenberg is om duurzame veranderingen te realiseren in de persoonlijke levens en omstandigheden van mensen. Gasten komen uit allerlei levensbeschouwelijke achtergronden. Wat hen verbindt is dat ze met elkaar op weg zijn, in hoopvol vertrouwen en het geloof dat er verandering mogelijk is.

Collectebonnen

Er zijn collectebonnen verkrijgbaar ter waarde van €1,25 en €2,00 in vellen van 20 stuks (resp. €25,00 en €40,00) door storting van het bedrag op het bankrekeningnummer van het College van Beheer van de PKN Grave, onder vermelding van het aantal vellen en het soort bonnen.

Wilt u voorafgaand aan de overmaking een mail sturen naar Janny Ramp, zodat zij weet dat er een overschrijving tbv collectebonnen aan komt?

Inlichtingen over de collectebonnen:

J. Ramp

E-mail: pkngrave.betaalmeester@gmail.com

Opbrengst collectes

	Opbrengsten collectes t/m 19 november 2023	Diaconale doorzend- collecte	Uitgangs- collecte eigen kerk	Extra collecte onderhoud kerkgebouw
Datum	Collecterooster 2023	Opbrengsten		
15-okt	Cordaid	€ 48,60	€ 62,25	€ 45,10
22-okt	Solidaridad	€ 68,70	€ 65,60	€ 68,85
29-okt	De Vrolijkheid (kinderen AZC)	€ 60,05	€ 62,85	€ 64,20
5-nov	Steunfonds Prot. i/h Zuiden	€ 62,65	€ 67,80	€ 48,70
	Opbrengst 'Oogstdienst'			€ 103,00
12-nov	Diaconie (<i>nader te bepalen</i>)	€ 44,65	€ 53,30	€ 39,00
19-nov	War Child	€ 59,31	€ 72,00	€ 64,05
		€ 343,96	€ 383,80	€ 432,90

Bloemengroet

22 oktober Ankie Smids
29 oktober Corrie v.d. Brand
05 november Alie Zuidema
12 november Wim de Bruijn
19 november An van Haarlem

Ledenadministratie

Er zijn geen mutaties binnengekomen.

U kunt mij als volgt bereiken:
Postadres: Postbus 68, 5360AB Grave
Of per e-mail: pkngrave.la@gmail.com

Met vriendelijke groeten,
Petra Jetten

Verslag gemeenteochtend 22 oktober 2023

Ongeveer 35 gemeenteleden zijn aanwezig voor de gemeenteochtend, die aansluitend aan de kerkdienst plaatsvindt.

Scarlett Lerrick opent de bijeenkomst met het lezen van het visioen dat Ezechiël krijgt over de tempel die herbouwd zal worden. Het getuigt van hoop. De hoop die wij als protestantse gemeente Grave hebben over hoe wij kerk kunnen en mogen zijn, nu en in de toekomst.

Joop Nohl neemt ons vervolgens mee in het verhaal over alle activiteiten die het afgelopen jaar gedaan zijn.

*Met behulp van een aantal vrijwilligers is de zolder van de voormalige kosterswoning grondig opgeruimd, de scheidingswanden zijn verwijderd en de vloer is hersteld. Hierdoor is beter zichtbaar waar de mankementen zitten en kan er gemakkelijker een SIM (instandhouding monumenten) subsidie aangevraagd worden.

*De elektrische installatie in de kerk is beoordeeld en onveilige situaties zijn aangepast.

*Het archief van de kerk is opgeschoond. In dit archief lagen veel Bijbels (van de 18^e eeuw tot heden). Een paar exemplaren, die het opschrift 'kerk Grave' dragen worden binnenkort overhandigd aan de voorzitter van het Stedsmuseum Grave. Voor de overige Bijbels geldt: wie er een wil hebben, kan deze krijgen tegen een gift voor de kerk. Het restant wordt tijdens de boekenmarkt verkocht.

*Er komt een lamp met een bewegingssensor bij de fietsenstalling aan de zijkant van de kerk. De VvE is daarmee akkoord.

De financiële situatie van onze kerkgemeenschap wordt vervolgens besproken. Het jaar 2022 is met een kleine plus afgesloten. De begroting van dit jaar laat een verlies van €9.000 zien. De opbrengst van de Actie Kerkbalans laat de laatste jaren een duidelijk stijgende lijn zien; dat kan het verlies nog enigszins opheffen, omdat de AKB voorzichtig begroot was in de jaarcijfers.

Vanuit de landelijke PKN moesten we een meerjarenbegroting inleveren; die laat zien dat we over een aantal jaar de deur moeten sluiten als we niets veranderen aan de huidige financiële situatie. Dit is in het verleden ook al eens het scenario geweest. We zouden, volgens de toenmalige berekening al jaren geleden failliet zijn geweest. We hopen en geloven dat we ook nu het tij weer kunnen keren.

Gevolg van de meerjarenbegroting is wel dat we onder verscherpt toezien zijn geplaatst van de CCBB (college van beheer- en beroepszaken van de classis). In de praktijk betekent dat dat we ons aan de begroting moeten houden, dat er regelmatig iemand met ons meekijkt naar de financiën en dat we Scarlett geen meerjarige overeenkomst mogen aanbieden.

Aanstelling Scarlett Lerrick

Vorig jaar zijn we met Scarlett overeengekomen dat zij als ZZP-er een jaarcontract aanging met ons. Echter volgens de PKN regels mag je iemand niet als ZZP-er aannemen, zo werd ons gemeld door de classis. Onze uitleg dat een arbeidsovereenkomst volgens de PKN regels ons met veel extra kosten zou opzadelen, deed niet ter zake. We hebben, op verzoek van de classis, uitgezocht wat die extra kosten precies zouden zijn. Dat bleek €730 per maand te zijn, een groot bedrag voor onze kerk. De classis heeft vervolgens gemeend een bezwaar te moeten indienen bij het classicaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Een verweerschrift en een hoorzitting volgde, maar omdat de classis het bezwaar te laat had ingediend oordeelde het college dat het bezwaar niet ontvankelijk was.

Conclusie is echter wel dat we vanaf 1 november Scarlett een geldende overeenkomst conform de PKN regels moeten geven. Voor de extra kosten wordt een subsidieverzoek ingediend bij het Solidariteitsfonds van de PKN. Door verschillende aanwezigen wordt genoemd dat het bijzonder jammer is dat de landelijke PKN zich zo star opstelt. Ook het feit dat binnen de PKN niet met ZZP contracten gewerkt mag worden wekt bevreemding.

Joop Nohl noemt nog dat de kerkenraad geen noodzaak ziet om een adviseur in te schakelen of een beroepingsprocedure in gang te zetten om op een officiële wijze de vacature van voorganger in te vullen. We zijn als kerkenraad heel blij met de wijze waarop Scarlett invulling geeft aan haar taak als voorganger. Dat wordt door de aanwezige gemeenteleden beaamd.

Fondsenwerving

De huidige financiële situatie én de extra kosten, die we moeten maken voor onze voorganger, laten duidelijk zien dat we komend jaar voor extra inkomsten moeten gaan zorgen.

Jenneke van Dongen vertelt namens de commissie fondsenwerving over de acties, die bedacht zijn:

Boekenmarkt: op zaterdag 4 november is er een boeken- en platenmarkt.

Oliebollenactie: op 30 december zal een groep gemeenteleden oliebollen gaan bakken op bestelling. Elders in dit Gemeenteleven leest u hoe u oliebollen kunt bestellen.

Dienstenveiling: Er komt een vraag- en aanbod rubriek in Gemeenteleven en op het prikbord in de kerk.

Kledingbeurs: in de lente van 2024 wordt een kledingbeurs georganiseerd, waarbij kleding ingebracht en verkocht wordt.

Extra collecte: in september is opnieuw gestart met de extra collecte. In de kerkdienst vinden dus twee collectes plaats, een voor het diaconale doel van die zondag en een voor de extra kosten van voorganger en gebouw. De uitgangscollecte bij het verlaten van de kerk blijft bestemd voor de reguliere kosten van onze kerkgemeenschap.

Kerken in de Bagijnhof: om te besparen op de stookkosten van de kerk, zullen we vanaf 12 november weer gaan kerken in de Bagijnhof. Uitzondering hierop zijn de diensten van 26 november (laatste zondag van het kerkelijk jaar) en de kerstdiensten. Deze drie diensten zullen wel plaatsvinden in de (verwarmde) kerk.

Verhuur kerk: er wordt verder nagedacht over (alternatieve) vormen van het beheer/verhuur van de kerkruimtes. Om de contacten met een paar vaste huurders uit het verleden goed te houden, zal daarnaast in december de kerk verhuurd worden aan de Maessanghers (kerstconcert) en aan de vrienden van het Stadsmuseum (gezellige avond).

Viering van het Heilig Avondmaal

Scarlett Lerrick licht dit onderwerp toe. Het afgelopen jaar is de viering van het Heilig Avondmaal in een kleine groep besproken. Hieruit kwam naar voren dat sommige gemeenteleden zich ongemakkelijk voelden bij de wijze van het vieren. De huidige orde van dienst rondom het avondmaal volgt een vast stramien, dat wellicht ook vereenvoudigd kan worden of dusdanig veranderd dat het vieren van het avondmaal beter en intenser beleefd kan worden. Besproken wordt het vaste stramien van liederen als 'Heilig', 'Lam Gods', en de gesproken geloofsbelijdenis en de vredegroet.

Het is duidelijk dat er verschillende meningen zijn. Er worden mooie ideeën ingebracht en afgesproken wordt dat Scarlett dit omzet in een nieuwe liturgie voor de avondmaalsdienst. Die zal daarna geëvalueerd en zonodig bijgesteld worden.

Rondvraag

Eerder dit jaar overleed een gemeentelid op zondagmiddag en was de uitvaart op de vrijdag daarna. Diverse gemeenteleden waren hierdoor te laat op de hoogte van het overlijden. Voorgesteld wordt

om in zo'n situatie gemeenteleden op de hoogte te stellen via de mail. De aanwezige gemeenteleden gaan hiermee akkoord.

Joop Nohl sluit de gemeenteochtend met dank aan ieders inbreng.

Van de commissie fondsenwerving

De boekenmarkt is achter de rug. Tafels volgeladen met boeken stonden er in de kerk, keurig gesorteerd op romans, thrillers, kinderboeken, natuur, koken enz. enz. De hele dag was er aanloop van mensen, die het gelukkig niet alleen bij kijken lieten. Kleine en grote stapels boeken vonden nieuwe eigenaren. Op een aparte tafel had Trijns Boef een hele serie zelfgemaakte kerstkaarten, die ze tegen zachte prijsjes verkocht. Al met al was het een mooie dag, met meer dan voldoende vrijwilligers, waardoor het ombouwen van verkoopruimte naar kerkzaal om 17.00 uur in een mum van tijd geregeld was. De opbrengst was een mooi bedrag van € 618,-- voor de boeken en € 78,25 voor de kerstkaarten van Trijns. Ook werd nog een van de tentoongestelde schilderijen van Erika van Heerd voor €50,-- verkocht.

Op 2 en 16 november kon kapper Gerrie bezocht worden in de kerk. Zij knipte maar liefst € 190,-- bij elkaar voor de kerk!

Op 5 november werden na afloop van de oogstdienst de gedoneerde groenten en fruit vakkundig door veilingmeester Frank van Den Dool bij opbod verkocht. Dit leverde een mooi bedrag van € 103,-- op.

De volgende actie is de verkoop van oliebollen. Elders in dit Gemeenteleven kunt u lezen hoe u oliebollen kunt bestellen. Bestel vooral wat extra oliebollen voor burens, vrienden en familie, onder het motto 'met een extra oliebol, komt de kas van de kerk vol'!

Verder is het goed om te merken dat de extra collecte in september en oktober al zo'n € 475,-- heeft opgebracht!

De commissie fondsenwerving komt komende week bij elkaar om na te denken over verdere acties/inkomstenbronnen.

We houden u op de hoogte!

Lang zal hij leven

Een interactieve voorstelling over morele dilemma's rond euthanasie bij dementie.

Met: Joop Keesmaat, Annemarie Prins, Anke van 't Hof, Harpert Michielsen, Catalijn Willemsen en Madeleen Driessen.

"Mijn man leed 7 jaar aan ongeneeslijke kanker, toen hij om euthanasie vroeg. Net als Dirk-Jan in het stuk stuitte we op onbegrip in onze familie. Alleen mijn jongste zusje, zelf kankerpatiënt, snapte het."

Na een succesvolle reeks van ruim 20 voorstellingen in najaar 2022 gaat het theaterstuk 'Lang zal hij leven' in reprise. Onder andere in De Verkadefabriek in Den Bosch op 11 december 2023 om 16.30 uur en om 19.30 uur.

Het theaterstuk draait om een familiegesprek over euthanasie bij dementie. Tijdens het stuk wordt het publiek actief betrokken bij de morele dilemma's die het verhaal oproept. Een interactief drama in het midden van een maatschappelijke debat. In een voorstelling van 60 minuten volg je Dirk-Jan en zijn naaste familie. Ze vieren Dirk-Jans 80ste verjaardag en zingen Lang zal hij leven. Maar niet iedereen zingt dit van harte mee. Had Dirk-Jan niet zelf in zijn wilsverklaring gezegd dat hij dit nooit zou willen?

Op verschillende momenten tijdens het theaterstuk krijgt het publiek de gelegenheid om in gesprek te gaan over de morele dilemma's die het verhaal oproept. Het publiek is op deze manier actief betrokken bij het familiegesprek over euthanasie. Aan de hand van scherpe vragen gaan de deelnemers met elkaar in gesprek. Korte video's van wetenschappers dienen als verdieping van deze gesprekken. Na afloop van de voorstelling is er gelegenheid om na te praten. In de zaal (plenair) met ds Erica Scheenstra en ds Marloes Meijer. In het restaurant kunt u onderling nog rustig napraten.

Lang zal hij leven is een productie van Nachtzon Media en de PThU i.s.m. de regionale kerken.

11 december 2023

16.30-17.30 uur en 19.30-20.30 uur

De Verkadefabriek, Den Bosch

Kaarten zijn verkrijgbaar via www.kerk-engelen.nl. Toegang is gratis, er worden enkel administratiekosten in rekening gebracht.

Vrijwilliger in de kerk

Riekie heeft het stokje doorgegeven aan mij, dus hier komt mijn verhaal. Ik ben geboren en getogen in Holten net als Riekie. We zaten bij elkaar in de klas op de lagere school en we hebben ook samen op catechisatie gezeten. Zij heeft in haar verslag al verteld hoe wij elkaar in Grave na lange tijd weer ontmoet hebben, dus dat verhaal kennen jullie al.

Ik ben de derde uit een gezin met 4 kinderen, 2 meisjes en 2 jongens en heb altijd met veel plezier in Holten gewoond. Na de lagere school ben ik

naar de huishoudschool gegaan. Mijn vader had in het dorp een herenkapsalon, dus ik ben al van kinds af aan opgegroeid met het kappersvak, en ben dan ook op 15 jarige leeftijd de opleiding begonnen voor kapster. Het eerste jaar heb ik in Almelo gewerkt en daarna 7 jaar in een dameskapsalon in Holten, waar ik het erg naar mijn zin heb gehad, mijn beroep was ook mijn hobby! Ik heb ook de lerarenopleiding gedaan maar daar heb ik nooit iets mee gedaan. Ook mijn 2 broers zijn kapper geworden. Mijn oudste broer heeft de salon van mijn vader overgenomen en heeft inmiddels zijn zoon weer als opvolger, mijn jongste broer heeft een salon in Haaksbergen en zijn dochter is ook kapster geworden en wij, Joan en ik hebben 2 zonen, waarvan de jongste, Sander, een kapsalon heeft in Cuijk! Zo zie je maar, het kappersvak zit vast in de genen bij ons! Alleen mijn oudste zus heeft nooit iets voor dat vak gevoeld.

Op 23 jarige leeftijd zijn Joan en ik getrouwd, en zijn we gaan wonen in een klein dorp in Noord Holland, 't Veld. Een dorpje in West Friesland tussen Heerhugowaard en Schagen. Dat was een grote overgang van Salland naar "het westen". In het begin wel wat lastig, maar we zijn daar toch vlug gewend, Joan had zijn werk en ik heb daar ook een poosje in een kapsalon gewerkt tot ik zwanger raakte. Toen ben ik gestopt en in de gelukkige omstandigheid geweest dat ik thuis kon blijven om voor de kinderen te zorgen. In 1980 is Martin geboren en ruim 2 jaar later Sander. We hadden hele fijne burens wat erg prettig was want de familie woonde allemaal in Holten en Markelo

dus veel te ver weg om zomaar even naar toe te gaan. Na 10 jaar had ik het een beetje gehad in het Noord Hollandse, 'erg vlak, altijd wind en geen bos' en wilde ik wel graag iets dichterbij onze familie wonen. Joan kreeg toen het aanbod via zijn werk om in Cuijk te gaan werken en dat was een uur minder rijden naar onze ouders. Dat was sowieso veel fijner omdat we zo wat vaker bij hen op bezoek konden gaan.

Wij zijn in 1988 in Gassel komen wonen en daar hebben we het nog steeds erg naar de zin! Onze jongens zijn inmiddels alweer 15 en 13 jaar getrouwd, we hebben 2 lieve schoondochters en 4 kleinzonen, Noud, Kai, Gies en Thom. Een rijk bezit!

Wij gaan met enige regelmaat op vakantie naar Oostenrijk. Met hele fijne burens uit 't Veld gingen we 40 jaar geleden voor het eerst naar Alpbach in Tirol op wintersport en dat beviel zo goed dat we daar nog steeds komen. Die burens zijn hele goede vrienden geworden en zij wonen inmiddels alweer ongeveer 15 jaar permanent in Alpbach. Ze hebben daar een appartementenhuus gebouwd op een prachtige plek en dat is natuurlijk een goede reden om ze regelmatig op te zoeken. Het is een heel mooi gebied om te wandelen en te fietsen. Altijd weer genieten daar! Waar we ook van genieten is, meegaan met 2 jongens bij ons uit de buurt die meedoen aan mtb-wedstrijden in zowel het binnen- als buitenland. Zo zijn we met hun al een aantal keren in Italië geweest, en ook Portugal, Kroatië, België en Duitsland zijn landen waar ze graag fietsen. In de ochtend de jongens bevoorraden tijdens de wedstrijd en daarna genieten van de mooie natuur waar ze doorheen fietsen. Zo kom je nog eens ergens!

Mijn hobby's; ik naai graag, ook zit ik op schilder- en tekenles wat erg leuk is om te doen. Voordat ik ging schilderen heb ik een aantal jaren met klei gewerkt, was ook heel mooi om te doen! Ik verveel me eigenlijk nooit. Ben ik niet aan het hobbyen dan zitten we wel in de tuin, want daar is meestal ook genoeg te doen! Of we gaan lekker een stuk fietsen!

In de eerste jaren dat we hier woonden ben ik leidster geweest van de kindernevendienst. Toen ik daarmee gestopt ben, heb ik me aangemeld bij koor Unisono uit Escharen en ben daar inmiddels al bijna 30 jaar lid. Ook heb ik het kerkenwerk weer opgepakt. Eerst een periode van ongeveer 5 jaar in de kerkenraad, toen anderhalf jaar even niks en nu vanaf het voorjaar weer als ouderling. We hebben een fijne kerkenraad en weten wat we aan elkaar hebben. Een prettig team om bij te horen! Ook ben ik al jaren contactpersoon en heb ik Frank van Den Dool opgevolgd als voorzitter tijdens de contactpersonenvergadering. Eigenlijk niet echt iets voor mij, maar samen met de groep zorgen we ervoor dat alles goed verloopt.

Joan en ik genieten van ons pensioen, hopelijk blijven we gezond, we fietsen graag en tijdens de coronaperiode zijn we gaan puzzelen (legpuzzels) wat we beide nog steeds met plezier doen!
Het stokje wil ik graag doorgeven aan Joop Nohl, de voorzitter van onze kerkenraad.

Groeten,
Gerrie Dijkink

Overhandiging eeuwenoude Bijbels aan Stadsmuseum Grave

Bij het opruimen van het archief vond Joop Nohl, voorzitter van de kerkenraad verschillende Bijbels. Het klimaat van het archief is niet geweldig en leek de oude boeken aan te tasten. De vraag was wat er met de Bijbels moest gebeuren. Het Stadsmuseum Grave leek de goede plek voor de twee meest bijzondere Bijbels. Voorzitter Harry Peppinck van het Stadsmuseum reageerde verheugd op het voorstel om de Bijbels in het museum onder te brengen en zo was op vrijdag 17 november de officiële overdracht van de Bijbels.

Joop Nohl memoreert de gebeurtenissen die deze Bijbels mee hebben gemaakt in Grave. "De Bijbels uit 1710 en 1715 doorstonden de vele belegeringen in de stad Grave. Ze maakten de grootse verhuizing mee van de kerkgenootschappen in Grave. Tot 1800 was de Elisabethkerk de thuisbasis van de protestanten. Na 1800 kreeg de katholieke gemeenschap de Elisabethkerk terug en verhuisden de protestanten naar de Bagijnenkerk in de Bagijnenstraat. Hoeveel predikanten zullen de Bijbels niet in handen hebben gehad? Het is een wonder dat de Bijbels zo goed bewaard zijn gebleven."

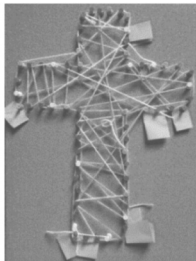
Extra mooi is dat op de prachtige lederen omslag de woorden 'Stad Grave' te zien zijn. Deze versie van de statenbijbel is duidelijk speciaal voor Grave gemaakt. Harry Peppinck bedankt Joop Nohl voor het vertrouwen in het Stadsmuseum. "Het is onze taak om dit bijzondere religieuze erfgoed te bewaren. Zeker in de context van de 18^e eeuw zijn dit prachtige en mooi bewaard gebleven boeken. We zullen er als een goed huisvader voor zorgen." In 2026 bestaat de Bagijnenkerk

500 jaar en Stadsmuseum en Protestantse kerk gaan daar zeker de nodige aandacht aan besteden. Peppinck: "Deze Bijbels kunnen dan een mooi plaatsje krijgen in de tentoonstelling, die we rondom 500 jaar Bagijnenkerk gaan organiseren."

Vanuit de kindernevendienst

Langzamerhand bereiden we ons voor op het Kerstfeest. Maar de afgelopen weken hebben we ook niet stil gezeten! Zo hebben we bijvoorbeeld getimmerd, wasknijpers geplakt en met brooddeeg gewerkt. Uiteraard allemaal naar aanleiding van een Bijbelverhaal.

Zondag 3 december is het de eerste zondag van Advent. Met advent bereiden mensen zich voor op de geboorte van Jezus. Het voorbereiden op een belangrijk feest, herken je misschien ook van de veertigdagedienst. Omdat het Latijnse woord voor 'komst' of

'het komen' 'adventus' is, worden de vier weken vóór Kerst 'Advent' genoemd.

Voor de kindernevendienst staat dit jaar de belofte centraal. De Bijbel staat vol beloftes en tijdens de adventszondagen willen we er een aantal behandelen. Zo lezen we over de belofte aan Zacharias en aan Maria. We zien de belofte werkelijkheid worden op Eerste Kerstdag.
Komen jullie ook?

Dit jaar organiseren we niet zelf een lichtjestocht. Ook omdat er in de omgeving prachtige initiatieven zijn waar we zeker bij kunnen aansluiten.

In Wijchen is er op zaterdag 16 december en zondag 17 december Winters Wijchen. Een groot festijn met veel aandacht voor de kinderen. <https://www.wijchenis.nl/agenda/winters-wijchen/>

En in Heumen is er op woensdag 20 december van 17.30-19.30 uur de Kerstkuier.

Een Kerstkuier is een kerstwandeling georganiseerd door de PKN, de parochie en de basisschool. De kuier begint om 17.30 uur bij de basisschool, waarna eenieder rond 18.00 uur in Terp wordt verwacht alwaar muziekvereniging Vlijt en Volharding voor gezellige kerstmuziek zorgt.

Van de commissie eredienst en liturgie

Kerstavond

Op zondag 24 december is er geen ochtenddienst. De dienst op Kerstavond begint om 20.00 uur. U kunt gerust eerder binnenkomen, vanaf 19:45 uur zingen we bekende kerstliederen met elkaar. Voorganger is Ds. De Koeijer, organist is Dhr. Vromans. Medewerking wordt verleend door mevr. de Koeijer op blokfluit. Na de dienst wordt u iets te drinken aangeboden.

Kerstfeest

Op 25 december vieren we het kerstfeest met een dienst voor het hele gezin. Deze dienst is voorbereid door een aantal gemeenteleden, samen met onze predikant Scarlett.

Voor beide diensten bent u van harte uitgenodigd!

Commissie Eredienst

Uitnodiging Kerstconcert Cantate Deo

In de warme, sfeervolle ambiance van de Protestantse kerk zal zangvereniging Cantate Deo traditiegetrouw haar kerstconcert verzorgen.

Dit jaar is gekozen voor het stuk 'Meet Him at the Manger'. Hierin wisselen teksten en liederen elkaar af en wordt op originele wijze het verhaal van de geboorte van Jezus verteld. Verder staat er een aantal

bekende Kerstliederen op het programma, die meegezongen kunnen worden.

We halen u graag uit de hectiek van alledag en nemen u, in de aanloop naar de kerstdagen, mee in de sfeer van hoop en verwachting.

Het kerstconcert vindt plaats op vrijdag 15 december en begint om 19.30 uur.

Na afloop is er gelegenheid nog wat na te praten bij een glas glühwein of warme chocomel.

We hopen u te ontmoeten op 15 december!

Het bestuur van Cantate Deo

Ingezonden

Als een kind

U kent het allemaal vast wel de enthousiaste naïeve uitspraak van een kind: "Mijn vader kan alles". Door de ouderen wordt er dan meewarig geglimlacht met een knipoog naar elkaar, die zoveel zegt als: "Hij komt er nog wel achter".

En toch .....

In Mattheus 18 vers 3 lees ik de woorden van Jezus: "Als je niet verandert en wordt als een kind, zul je het koninkrijk van de hemel zeker niet binnengaan". Jezus zegt dit tegen volwassenen. Hoe simpel willen we het hebben?

De praktijk geeft dikwijls een heel ander beeld. Wij ouderen weten veel te goed dat je niet op water kunt lopen en dat je het scheppingsverhaal met een schepje zout moet nemen. Steeds vaker hoor en lees ik dat ook theologen achter Bijbelse gegevens openlijk vraagtekens zetten. Of de profeet Elia echt bestaan heeft mag je gerust betwijfelen en het verhaal van Jona is leuk voor in een kinderboek, etc.

Wat maken we het onszelf dikwijls moeilijk door alles maar te willen begrijpen, alles te kunnen verklaren. Wijlen hoogleraar Ger Vertogen (menigeen herinnert zich hem als betrokken lid van onze kerk) schreef ooit een boekje met de veelzeggende titel "Het niet weten". Op minuscule wijze beschrijft hij daarin hoe bitter weinig de mensheid (de wetenschap) weet. En het vele dat men meent te weten veelal gebaseerd is op aannames. Collega's namen het hem niet in dank af. En toch .....

Ik moet de laatste tijd vaak denken aan een liedje van cabaretier Paul van Vliet uit de 90er jaren. Hij schreef het niet met de intentie een christelijk lied uit te brengen. Hij mijmert erin over zijn prille kinderjaren, hoe veilig en gerust hij zich dicht bij zijn vader voelde:

"Kon ik nog maar eens een keertje net als toen .....
Veilig achterop bij vader op de fiets.
Vader weet de weg en ikke weet nog van niets.
Veilig achterop, ik ben niet alleen,
vader weet de weg, vader weet waarheen.
Ik weet nog hoe het rook, ik weet nog hoe het was,
met m'n armen om hem heen, m'n wang tegen zijn jas.

Heerlijk zo'n stukje kinderlijke overgave. Het sluit zo mooi aan bij
Mattheus 18 vers 3. Hoe simpel willen we het hebben?

Heerlijk als je het kunt zeggen: "Mijn Vader kan álles!"

Frank van Den Dool

Aftellen naar Kerst

Elke zondag een kaars erbij, op weg naar Kerst. Ook in de kerk
branden steeds vaker adventskaarsen, soms op een krans van
dennengroen. Waar komt die traditie vandaan?

Adventskaarsen zijn een protestantse uitvinding. In 1839 maakte de
Duitse, lutherse theoloog Johann Hinrich Wichern (1808-1881) voor
het eerst gebruik van kaarsen als aftelkalender naar Kerst. Hinrich
runde een missieschool en het verhaal gaat dat zijn leerlingen rond
december constant bij hem kwamen vragen of het al bijna Kerst was.
Daarom besloot hij een voor de kinderen begrijpelijke aftelkalender
te maken.

Wagenwiel

Het allereerste exemplaar was een flink gevaarte: Hinrich gebruikte

een wagenwiel als basis. Daarop plaatste hij vier grote kaarsen met negentien kleinere kaarsen ertussenin. Elke dag werd een kleine kaars aangestoken, elke zondag was een grote kaars aan de beurt. Zo konden de kinderen precies zien hoelang het nog duurde tot het eindelijk Kerst zou zijn.

Migranten

De gewoonte om tijdens Advent vier kaarsen te branden, komt dus van oorsprong uit de Lutherse Kerk. Na de Reformatie werd het lutheranisme een belangrijke kerkelijke stroming in Duitsland. Ook in Nederland ontstond een aantal lutherse gemeenten. Die telden destijds vooral migranten: protestantse vluchtelingen uit Antwerpen en handelaren uit Duitsland en Scandinavië, waar het lutheranisme populairder was dan het calvinisme. In 2004 is de Evangelisch-Lutherse Kerk in ons land opgegaan in de Protestantse Kerk in Nederland.

Licht van de wereld

Vandaag de dag maken veel protestantse kerken gebruik van een adventskrans, maar dan in een veel kleinere uitvoering dan het origineel: vier kaarsen op een (rond) onderstel, vaak versierd met dennengroen en eventueel kerstdecoraties. Meer dan het aftellen draait het nu om het symboliseren van het Licht van de wereld, dat met Kerst naar de aarde komt.

Oliebollen te koop!

Als dit Gemeenteleven uitkomt kruipt het einde van het jaar steeds dichterbij. Eén van de tradities, die bij de jaarwisseling hoort is het eten van oliebollen. Houdt u er ook zo van, maar ziet u op tegen het bakken en de geur, die nog dagenlang in uw huis blijft hangen? Dan hebben wij de oplossing: wij bakken dit jaar oliebollen voor u!

Op zaterdag 30 december gaat een groep enthousiaste gemeenteleden aan de slag in het huis van José Vermeer. Het enige dat u hoeft te doen is de oliebollen bestellen en o, ja betalen als u ze

krijgt. De oliebollen worden op 30 december bij u thuis bezorgd!
Gemakkelijker kunnen we het u niet maken!

De prijs van de oliebollen is:

7 voor € 6,50

15 voor € 12,50

Het bedrag dat, na aftrek van de gemaakte kosten, overblijft, komt geheel ten goede aan de kerk.

Bestellen van de oliebollen kan **tot en met woensdag 27 december** via de lijst die in de kerk hangt of rechtstreeks bij:

Jenneke van Dongen,

tel 06-14062391

jennekevandongen@outlook.com

Namens het
oliebollenteam,

José Vermeer

Jenneke van Dongen

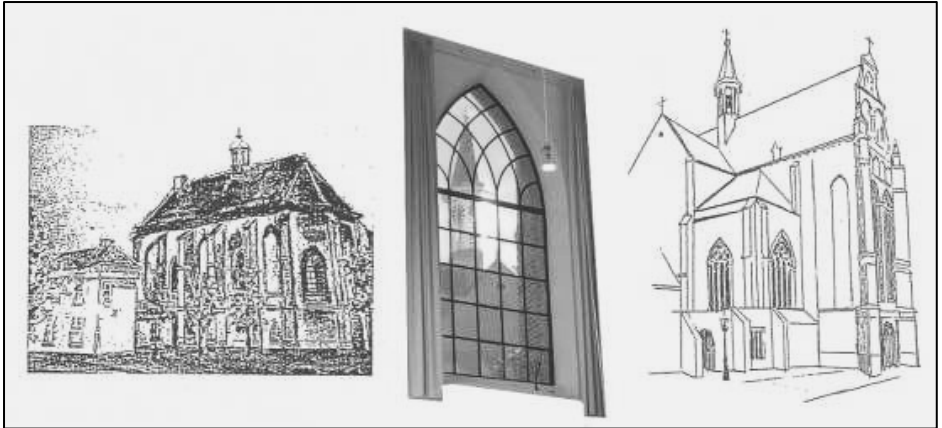

Oecumenische avondviering

Oudjaar 2023

Zingend en biddend naar de toekomst

31 DECEMBER 2023 om 19.00 UUR

Deze avondvespers wordt door een werkgroep uit de Katholieke Kerk Grave en PKN Grave georganiseerd. U bent allen uitgenodigd om met hen het oudjaar uit te luiden met gebed, zingen en teksten uit de bijbel. Een gelegenheidskoortje van leden van Cantate Deo verleent onder leiding van Uschi Krawczyk medewerking aan de vespers. Verdere muzikale medewerking wordt verleend door Corrie Uijtdewilligen op piano en Karel de Wee op orgel.

Van de kerkenraad

Op zondag 7 januari willen we na de kerkdienst iedereen in de gelegenheid stellen om elkaar al het goede te wensen voor het nieuwe jaar. Na de gebruikelijke koffie zal er een hapje en een drankje zijn en zal de voorzitter van kerkenraad een woordje doen. Iedereen is van harte uitgenodigd voor deze nieuwjaarsbijeenkomst!

Actie Kerkbalans

In januari is het weer zover: de contactpersonen brengen u dan de envelop voor de Actie Kerkbalans. Rond half januari kunt u uw contactpersoon verwachten. Elders in dit Gemeenteleven kunt u lezen dat de commissie fondsenwerving haar uiterste best doet om meer inkomsten voor de kerk te genereren. Het zou mooi zijn als u allen meedoet aan dit doel door uw bijdrage dit jaar extra te verhogen. Mogen we op uw steun rekenen?

College van kerkrentmeesters

Van Ikusasa

Ziyaad en zijn school in Johannesburg, Zuid-Afrika

Sinds 2019 sponsort de PKN-gemeente in Grave een leerling van het Coronation Training Centre in Johannesburg via stichting Ikusasa. Ziyaad is inmiddels 15 jaar en in januari 2024 hopen we hem weer te ontmoeten!

Stichting Ikusasa bestaat dit jaar 20 jaar! Dat hebben we gevierd met onze sponsoren én met een speciale gast uit Zuid-Afrika. Leona Pienaar is de CEO van MES, een grote welzijnsorganisatie die landelijk

actief is. Het grootste deel van de 250 kinderen die door Ikusasa gesponsord worden, worden via MES bij ons aangemeld. Na MES levert het CTC, de school van Ziyaad, het grootste aantal sponsorkinderen.

Leona is al 20 jaar bij Ikusasa betrokken en MES was de eerste partner van de stichting. MES werkt in de arme en verwaarloosde binnenstad van Johannesburg. Deze ngo beheert onder andere een soepkeuken, crèches voor de kinderen die nog niet naar school gaan, een daklozenopvang en een trainingscentrum. Er is ook maatschappelijk werk beschikbaar voor de gezinnen die hulp nodig hebben.

Deze maatschappelijk werkers kennen de gezinnen voor wie ze werken goed en zij dragen de kinderen voor die in ons sponsorproject komen. Het zijn allemaal kinderen die opgroeien onder de armoedegrens. Dat is op dit moment ongeveer €50 per maand.

Tijdens ons jaarlijkse bezoek in januari bezoeken

we alle gezinnen en vaak ook de plekken waar ze wonen. Dit zijn vaak 'informal settlements'; krottenwijken.

Omdat stichting Ikusasa zo nauw samenwerkt met de maatschappelijk werkers van MES, weten we zeker dat we hulp bieden aan diegenen die dit het hardst nodig hebben.

We vragen ieder jaar opnieuw of het echt helpt en of we de goede dingen doen. Ieder jaar horen we het weer: het is echt zinvol, het geeft niet alleen financiële steun maar ook morele steun aan de kinderen en de gezinnen. Ze voelen dat ze er niet alleen voor staan, dat er mensen zijn die zich om hun lot bekommeren. Dat motiveert om er zelf ook het beste van te maken, zelfs in een uitzichtloze situatie!

MES doet nog veel meer voor de gezinnen die bij hen aankloppen. Er is ook een naschoolse opvang zodat kinderen op een veilige plek kunnen worden opgevangen, een maaltijd krijgen én hulp bij hun huiswerk.

Daarnaast zijn er kinder- en tienerclubs, zodat de kinderen een nuttige vrijetijdsbesteding hebben en het gevoel krijgen ergens bij te horen. Dat verkleint de kans dat deze kinderen na schooltijd op straat rondhangen en in aanraking komen met drugs en bendegeweld.

Door deze holistische aanpak van MES worden hele gezinnen geholpen. Binnen dit hele pakket van ondersteuning neemt het sponsorproject van Ikusasa een

eigen plek in. Als mooie aanvulling op alle andere initiatieven om de wereld rechtvaardiger en eerlijker te maken.

Dank voor jullie hulp aan Ziyaad!

Wij wensen u allen een mooie kersttijd toe en voor 2024 gezondheid, geluk en rijkdom!

Voor meer informatie, zie www.ikusasa.nl

Wilt u een kind sponsoren: info@ikusasa.nl of 06-53261696

Algemene giften zijn ook altijd welkom op:

IBAN:NL04RABO0113204124 te Nieuwegein t.n.v. Financieel adoptie project "Stichting Ikusasa".

Stichting Ikusasa is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

In deze aflevering aandacht voor de NBG-adventskalender 2023: Vrede op aarde (1), het Bijbel Basics-adventsproject (2) en het adventsboekje van Zij Lucht (3).

1 NBG-adventskalender 2023: Vrede op aarde

'Vrede op aarde – het zijn drie bekende woorden uit het Lucas-evangelie. Veel mensen weten dat ze bij Kerst horen. Maar wat kun je ermee als de vrede ver te zoeken is? Toch zijn deze woorden de titel van onze adventskalender', zegt Anne-Mareike Schol-Wetter, Hoofd Bijbelgebruik bij het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap (NBG). Ook is er een adventsproject voor kinderen en een leesplan speciaal voor vrouwen.

'Juist omdat die woorden uit Lucas veel oproepen – twijfel, protest, de vraag wat ze betekenen – is het goed om erbij stil te staan tijdens Advent', aldus Anne-Mareike Schol-Wetter over de kalender. 'De oorlog in Oekraïne, de strijd tussen Israël en Hamas: de vrede lijkt verder weg dan

ooit. Voor de mensen in de tijd van Jezus was dat niet anders.' Met de kalender verken je wat 'vrede op aarde' bij je oproept én wat deze Bijbelse belofte voor jou betekent. Elke dag is er een natuurfoto, een Bijbeltekst en een bezinningsvraag. De Bijbelteksten gaan over vrede met anderen, vrede in je hart en vrede met God. De kalender is gratis aan te vragen via bijbelgenootschap.nl/advent. Wie geen internet heeft kan het boekje aanvragen bij het Klantencontactcentrum, tel. 023-5146146.

2 Adventsproject 'Een nieuw begin'

Het *Bijbel Basics*-adventsproject voor kinderen van 4-12 jaar, '*Een nieuw begin*', bevat vijf Bijbelverhalen uit het Lucas-evangelie. Anne-Mareike Schol-Wetter: 'De kinderen ontdekken dat God elke

keer een nieuw begin maakt: van de aankondiging van Johannes' geboorte tot en met de geboorte van Jezus.' Er is materiaal voor de kerk en voor thuis, en er is dit jaar zelfs een compleet kerstfeest programma-met-sketch, geschreven door Corien Oranje. Voor de kerk zijn er 'kerstballen' met illustraties bij het verhaal. Voor thuis is er een

adventsslinger met kaarten om te kleuren en op te hangen. Het adventsproject is gratis te downloaden via bijbelbasics.nl, de andere materialen zijn te bestellen in de webshop van het Bijbelgenootschap.

3 Zij Lucht adventsboekje 'Samen met Maria'

Zij Lucht – een NBG-Bijbelplatform voor vrouwen – brengt een adventsboekje met uitscheurbare kaarten over het loflied van Maria. Elke dag staat er een zin daaruit centraal, met een korte overdenking van een van de schrijfsters van *Zij Lucht*. Te bestellen via zijlucht.nl/samen-met-maria.

INLIA

Huisarts in het Gasthuis: het kwam op haar pad

Ze kwam verpleegkundige Astrid tegen toen die zich na een ongelukje meldde bij de dokterspost. Huisarts Gineke de Jager draaide daar net een dienst. Verpleegkundige en arts raakten aan de praat en zo kwam Gineke achter het bestaan van het INLIA Gasthuis Groningen. Ze had er nog nooit van gehoord, maar nu is ze er al twee jaar huisarts.

Ze was nieuwsgierig naar hoe de medische zorg aan asielzoekers in nood geregeld is in Nederland. Daarnaast was De Jager eerder al op Lesbos geweest om hulp te verlenen. Ook iets dat zomaar op haar pad kwam, via een mail van Stichting Bootvluchteling. Die mail

arriveert precies op het juiste moment want ze heeft net even geen werk. "Ik had een gat in de agenda en daar was grote nood, dus ben ik gegaan."

Ze komt te werken in het beruchte Moria-kamp, waar over de tienduizend mensen in erbarmelijke omstandigheden verkeren. "Het is zo triest wat je daar ziet. Mensen die op de vlucht zijn, soms al heel lang, en dan uiteindelijk in zo'n kamp belanden. Dat raakt je."

Iedereen heeft recht op medische zorg, dat is het principe dat Gineke de Jager in de praktijk wil brengen. Op Lesbos en in Groningen. En: "Het is vanuit het vak van huisarts bekeken ontzettend interessant om met veel verschillende mensen te werken, voor mijzelf is het ook een verrijking."

De gasten bij INLIA komen uit uiteenlopende culturen. Toch is het ook een groep met specifieke eigen problemen. "Ze zijn daar gekomen omdat ze geen uitzicht hadden op een toekomst, soms al heel lang. In het Gasthuis werken ze daaraan, maar dat kan ook best een tijd duren. Gebrek aan perspectief veroorzaakt stress en stress veroorzaakt lichamelijke klachten."

Sommige klachten zijn te behandelen, andere niet. "En daar wordt het soms lastig, want dan komen de cultuurverschillen om de hoek. Mensen uiten zich heel anders dan Nederlanders. Door een Nederlandse bril bekeken, kun je al snel een oordeel hebben en het bijvoorbeeld theateraal vinden. Maar dat zijn echt cultuurverschillen." Mensen uiten zich anders, maar de behoeften zijn gelijk, weet dokter De Jager: "Iemand met stress wil net als ieder ander gezien worden."

In het Gasthuis heeft de grote groep jonge mensen vaak klachten aan rug, nek, schouders, armen, benen. Gelukkig komt er geregeld ook een fysiotherapeut naar het Gasthuis. Daarnaast zitten er veel oude(re) mensen met suikerziekte en klachten die daaruit voortvloeien. Ook is kanker een belangrijk dossier in het Gasthuis. Er is maar 1 keer spreekuur per week, is dat wel voldoende? Voor nu redden we het ermee, zegt De Jager.

Eén ster
maakt de lucht minder dreigend
Eén kaars
maakt de nacht minder zwart
Eén hand
maakt de weg minder eenzaam
Eén stem
raakt soms plotseling je hart
Eén vonk
kan 't begin van een nieuw vuur zijn
Eén noot
het begin van een lied met elkaar
Eén kind
het begin van een toekomst
Eén wens
het begin van een nieuw jaar.

Verschijningsdata volgende edities

Editie	Uiterste Inleverdatum	Verschijnings- datum
Winter	13 januari 2024	22 januari 2024
Pasen	9 maart 2024	18 maart 2024
Pinksteren	28 april 2024	6 mei 2024

redactie.pkngrave@gmail.com

Inleveren op A4, in word (geen pdf) , lettertype Verdana, lettergrootte 10.

Na de sluitingsdatum is plaatsing niet verzekerd.

De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen te wijzigen, in te korten of niet te plaatsen.

Richtlijn voor omvang artikelen: maximaal 600 woorden.

Leesrooster

Zondag 3 dec	Jesaja 63,19b-64,81 Psalm 85 1 Korintiërs 1,1-9 Marcus 13,24-37
Zondag 10 dec	Jesaja 40,1-11 Psalm 80,1-8 2 Petrus 3,8-18 Johannes 1,19-28
Zondag 17 dec	Jesaja 65,17-25 Psalm 126 1 Tessalonicenzen 5,12-24 Johannes 3,22-30
Zondag 24 dec	Jesaja 8,23b-9,7 Psalm 96 Titus 2,11-14 Lucas 2,1-20
Eerste Kerstdag	Jesaja 52,7-10 Psalm 98 Hebreeën 1,1-12 Johannes 1,1-14
Zondag 31 dec	Jesaja 61,10-62,3 Psalm 147,12-20 Galaten 3,23-4,7 Lucas 2,33-40
Zondag 7 jan	Jesaja 60,1-6 Psalm 72 Efeziërs 3,1-12 Matteüs 2,1-12
Zondag 14 jan	Jesaja 62,1-5 Psalm 96 Romeinen 4,19-25 Johannes (1,29-)2,1-11

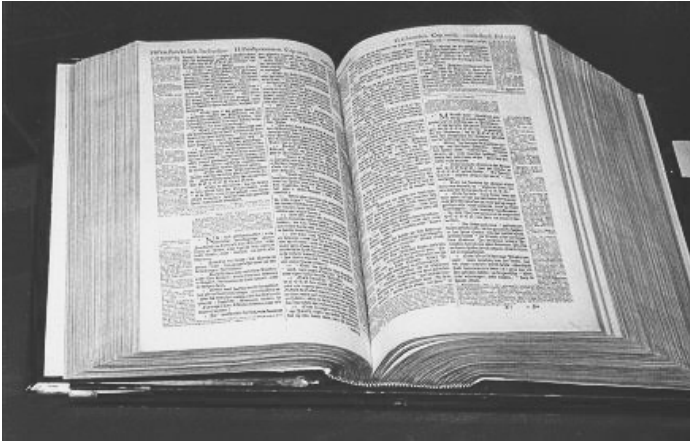
Zondag 21 jan

1 Samuël 3,1-10(18)

Psalm 63

1 Korintiërs 6,11b-14

Marcus 1,14-20

*De redactie wenst u
Gezegende Kerstdagen
en een
Gezond en Gelukkig
2024!*

Biologische Tuinderij

Afhaalpunten: o.a. Reek, Grave, Mill, Langeboom, Zeeland, Uden

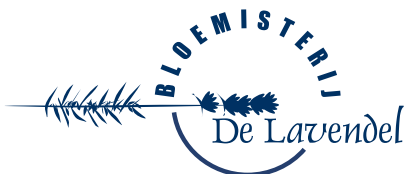
**Biologische groente- en fruit-
abonnementen en boerderijwinkel**

Openingstijden Boerderijwinkel:
woensdag: 13 tot 19 uur, vrijdag: 9 tot 21 uur en
zaterdag van 9 tot 18 uur.

Meino Koning, Schaijksestraat 17, 5375 KC Reek
Website: www.2linden.nl * E-mail: info@2linden.nl

VOOR AL UW BLOEMWERKEN

Nu ook online bestellen!

www.delavendel.nl

Jan en Ine Polman   Klinkerstraat 2
Klinkerstraat 2   5361 GW Grave

CHINEES INDISCH RESTAURANT

美麗華酒樓
'MAI-LI'

Hoofschestraat 11
5361 ET Grave
Tel. 0486-476175

Van de Laar
Voet & Zorg®

voor een passende oplossing

Klinkerstraat 12 - Tel: 0486 - 472100

voor een passende oplossing

- * Orthopedische schoenen
- * Aanpassingen aan confectieschoenen
- * Steunzolen
- * Verbandschoenen
- * Valinos dé op maat gemaakte slipper
- * Dutchoe dé modieuze orthopedische schoen

Looplab aanwezig

Specialist in digitaal drukwerk

Drukkerij Kamoen

www.kamoen.nl

Media
all-in-1 Connection

MARY CHAND

▪ W O N E N ▪

Trompetterstraat 4 - 5361 ER - Grave

T.0486-420805

Whatsapp 06-16863176

E. info@marychand-wonen.nl

W. www.marychand-wonen.nl

WILLIAM HERMANUSSEN

keurslagerij en catering

Verstand van lekker eten!

Hoogstraat 17 • Overasselt • tel. (024) 6221329 • Maasburg 1 • Cuijk • tel. 0485-317138

www.hermanussen.keurslager.nl

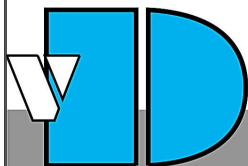
van Keijsteren

Kooikersweg 5

Grave

Tel. 0486 - 47 21 18

www.garagevankeijsteren.nl

VAN DINTHER

B O U W B E D R I J F

Runstraat 65 - 5374 AB Schaijk - Tel. 0486-461851

www.bouwbedrijfvandinther.nl

IN2HAIR

Tel: 0485 312 017

Molenstraat 23a - 5431 BW Cuijk

www.in2haircuijk.nl